

Nr 11 A.

Godkänd av första kammaren den 21 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 21 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

(Bankoutskottets utlåtanden nr 11 A, 47, 50, 51, 57 och 93.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna, får riksdagen härmed anmäla följande beslut.

A. **Det civila pensionsväsendet.**

1:o) I den till riksdagen den 7 januari innevarande år avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t i punkterna 1 och 2 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1921 under nämnda huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag, högst 31,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har å extra stat för år 1921 under riksstatens elfte huvudtitel beviljat dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag, högst 31,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 11 A—11 B.

2:o) I punkt 3 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bestridande i enlighet med vad av chefen för finansdepartementet förordats av förvaltningskostnader vid handelsflottans pensionsanstalt å extra stat för år 1921 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst 2,250 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning har riksdagen till bestridande i enlighet med vad departementschefen förordats av förvaltningskostnader vid handelsflottans pensionsanstalt å extra stat för år 1921 under riksstatens elfte huvudtitel anvisat ett förslagsanslag, högst 2,250 kronor.

3:o) I punkt 4 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., beräkna en ökning av det för ändamålet utgående ordinarie anslaget nu 157,276 kronor med 20,000 kronor till 177,276 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition nr 294, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, dels meddelat riksdagen, att proposition i det i statsverkspropositionen den 7 januari 1920, elfte huvudtiteln, upptagna ärendet angående bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. ej komme att avlåtas till den nu samlade riksdagen, dels ock i anslutning härtill föreslagit riksdagen, att det under tionde huvudtiteln i riksstaten för år 1920 upptagna anslaget: »Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.», nu 157,276 kronor, måtte i riksstaten för år 1921 under elfte huvudtiteln uppföras med oförändrat belopp.

Med anledning härav har riksdagen i riksstaten för år 1921 under elfte huvudtiteln uppfört det under tionde huvudtiteln i riksstaten för år 1920 upptagna anslaget: »Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.» med oförändrat belopp eller 157,276 kronor.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 5 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, för ändamålet beräkna under riksstatens elfte huvudtitel på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 100,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 19 mars 1920 avlåten proposition, nr 393, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, ej mindre meddelat riksdagen, att proposition angående den i statsverkspropositionen den 7 januari 1920, elfte huvudtiteln, ifrågasatta höjning av anslag för beredande enligt ändrade grunder av tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna icke komme att avlåtas till den nu församlade riksdagen, än även föreslagit riksdagen att

dels för beredande, enligt av riksdagen redan godkända grunder, av tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna anvisa under riksstatens elfte huvudtitel på *extra stat* för år 1921 ett förslagsanslag å 55,000 kronor;

dels ock medgiva,

att en var av förutvarande lärarinnorna Josepha Theofila Ahnfelt, Amanda Asplund, född Jacobsen, Charlotte Josephine Berg, Charlotta (Lotten) Jacobina Borg, Johanna Lovisa Dannberg, Terese Kristina Augusta Engström, Gerda Katarina Charlotta Gyllencreutz, Hertha Kjellerstedt, Augusta Lovisa Ulrika Klingenstierna, Gerda Eugenia Lavin, född Hallman, Klara Vilhelmina Ljungman, född Undén, Charlotte Lundberg, Anna Maria Jakobina Lundgren, Augusta Vilhelmina Löfholm, Eva Nordvall, Sophie Eugenia Maria Porath, Ulrika Elisabet (Elise) Ringius, Doris Katarina Karolina Stavenow, Helena Maria Stenkula, Davida Charlotta Svensson, Charlotta Hildur Katarina Wikblad, Ida Vendla Johanna Öberg, Laura Gustava Walin, Carolina Johanna Stål, född Lundvall, samt Anna Maria Norell må utan hinder därav, att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggs pension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1919 komma i åtnjutande av tilläggs pension, beräknad enligt de i berörda kungörelse angivna grunder, dock under förutsättning att hon styrker sig vara för sitt uppehälle i behov av understöd;

samt att vid beräkning av Anna Maria Norell tillkommande tilläggs pension henne må tillgodoräknas den av henne under läsåren 1881—1895 vid högre lärarinneseminariet i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor fullgjorda tjänstgöringen såsom om densamma varit förlagd till statsunderstödd enskild läroanstalt.

På grund av vad Eders Kungl. Maj:t sålunda meddelat riksdagen och med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen

dels för beredande, enligt av riksdagen redan godkända grunder, av tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna anvisat under riksstatens elfte huvudtitel på *extra stat* för år 1921 ett förslagsanslag å 55,000 kronor;

dels ock medgivit,

att en var av förutvarande lärarinnorna Josepha Theofila Ahnfelt, Amanda Asplund, född Jacobsen, Charlotte Josephine Berg, Charlotta (Lotten) Jacobina Borg, Johanna Lovisa Dannberg, Terese Kristina Augusta Engström, Gerda Katarina Charlotta Gyllencreutz, Hertha Kjellerstedt, Augusta Lovisa Ulrika Klingenstierna, Gerda Eugenia Lavin, född Hallman, Klara Vilhelmina Ljungman, född Undén, Charlotte Lundberg, Anna Maria Jakobina Lundgren, Augusta Vilhelmina Löfholm, Eva Nordvall, Sophie Eugenia Maria Porath, Ulrika Elisabet (Elise) Ringius, Doris Katarina Karolina Stavenow, Helena Maria Stenkula, Davida Charlotta Svensson, Charlotta Hildur Katarina Wikblad, Ida Vendla Johanna Öberg, Laura Gustava Walin, Carolina Johanna Stål, född Lundvall, samt Anna Maria Norell må utan hinder därav, att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1919 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt de i berörda kungörelse angivna grunder, dock under förutsättning att hon styrker sig vara för sitt uppehälle i behov av understöd;

samt att vid beräkning av Anna Maria Norell tillkommande tilläggspension henne må tillgodoräknas den av henne under läsåren 1881—1895 vid högre lärarinneseminariet i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor fullgjorda tjänstgöringen såsom om densamma varit förlagd till statsunderstödd enskild läroanstalt.

5:o) I punkt 6 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att — med uteslutande ur riksstaten av det nu under tionde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget: »Bidrag till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» å 8,225,000 kronor — under riksstatens elfte huvudtitel under rubriken »Statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» uppföra följande ordinarie anslag, nämligen: »Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering» å 5,000,000 kronor samt »Pensionsavgifter till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» förslagsanslag å 3,225,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen — med uteslutande ur riksstaten av det nu under tionde

huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget: »Bidrag till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» å 8,225,000 kronor — under riksstatens elfte huvudtitel under rubriken »Statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» uppfört följande ordinarie anslag, nämligen: »Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering» 5,000,000 kronor samt »Pensionsavgifter till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.» förslagsanslag, 3,225,000 kronor.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 7 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående förskott av statsmedel till en ny änke- och pupillkassa för prästerskapet, för ändamålet beräkna under riksstatens elfte huvudtitel på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 470,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 4 juni 1920 avlåten skrivelse nr 438, under återopande av skrivelsen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, givit riksdagen tillkänna, att proposition i förevarande ärende ej komme att avlåtas till den nu samlade riksdagen, i följd varav medel för berörda ändamål ej komme att erfordras på 1921 års stat.

På grund härav påfordrar Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke någon vidare åtgärd.

7:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 8) har riksdagen å extra stat under elfte huvudtiteln för år 1921 uppfört ett förslagsanslag av 1,800 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter och antingen erhållit avsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp, understigande 500 kronor, eller ock under år 1908 erhållit avsked med avkortad pension från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 500 kronor.

8:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 247) anmält har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 9 under elfte huvudtiteln och i proposition nr 382 gjorda framställningar, dels bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att i reglementet för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. införa ett kapitel innehållande särskilda

bestämmelser angående befattningshavare hos hushållningssällskapen m. fl. i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag i sådant avseende, som avgivits av i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 12 mars 1920 omförmälda sakkunniga, med därvid av departementschefen gjorda erinringar;

dels medgivit, att utöver de i staten för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. uppförda medel må utgå av de under styrelsen för anstalten ställda medel ett årligt belopp av 5,000 kronor till gäldande av förvaltningskostnader samt av anstaltens medel ett belopp av högst 15,000 kronor till bestridande av organisationskostnader;

dels ock i riksstaten för år 1921 under elfte huvudtiteln uppfört såsom bidrag till pensionering av vissa befattningshavare hos hushållningssällskapen m. fl. ett ordinarie anslag av 47,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har i en den 5 mars 1920 till riksdagen avlåten proposition, nr 340, föreslagit riksdagen medgiva, att förra småskolläraryrinnan *Ellen Mariana Bäckström* må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd från och med ingången av år 1920 av 600 kronor.

Såsom stöd för framställningen har åberopats propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för ovan angivna dag.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och har förty bifallit propositionen.

B. **Det militära pensionsväsendet.**

10:o) I punkterna 10 och 11 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* minska det ordinarie anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 137,717 kronor, med 59 kronor till 137,658 kronor, *dels ock* till förstärkande av det i 1919 och 1920 års riksstater för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av högst 6,787 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen *dels* minskat det ordinarie anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 137,717 kronor, med 59 kronor till 137,658 kronor, *dels ock* till

förstärkande av det i 1919 och 1920 års riksstater för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag av högst 6,787 kronor.

11:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom i punkt 12 framställda förslag har riksdagen under elfte huvudtiteln å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag av 3,500,000 kronor att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 13 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 14,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Eders Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

13:o) Under punkt 14 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén, i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 20 augusti 1919 angivna grunder, å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag å 510,000 kronor, dels ock förklara, att Eders Kungl. Maj:t eller, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med nyssnämnda grunder, tilldela personal, som under år 1921 avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid armén i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 20 augusti 1919 angivna grunder, å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag å 510,000 kronor, *dels ock* förklarat, att Eders Kungl. Maj:t eller, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med nyssnämnda grunder tilldela personal, som under år 1921 avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

14:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse (nr 242) anmält, har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 15 under elfte huvudtiteln, i punkt 6 under tionde huvudtiteln av propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1920 samt i propositionerna nr 208 och 209 gjorda framställningar,

a) *dels* medgivit, att den ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, som utgått eller utgår såsom sjukhjälpersättning eller livränta för tid under år 1920 eller såsom begravningshjälp i anledning av dödsfall, inträffat under nämnda år, må höjas med 50 procent utöver det belopp, vartill ersättningen må bestämmas enligt grunderna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,

dels förklarar, att den omständigheten, att beslut om utbetalande av dylik ersättning av riks försäkringsanstalten meddelats först efter utgången av respektive åren 1918 och 1919, icke må utgöra hinder för åtnjutande av ersättningsförhöjning enligt kungörelserna den 28 juni 1918 och den 20 augusti 1919 angående höjning för åren 1918 och 1919 av ersättning, som utgår jämlikt förenämnda förordning den 18 juni 1909,

dels ock för bestridande av härav föranledda kostnader å tilläggsstat för år 1920 under tionde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 175,000 kronor;

b) antagit vid Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 208 fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av §§ 4 och 12 i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, dock att det till förordningen hörande slutstadgandet erhållit följande ändrade lydelse:

Denna förordning skall äga tillämpning i fråga om skada, som yppats efter ingången av år 1919; dock att beträffande beloppet av ersättning äldre bestämmelser skola gälla för skada, som uppkommit före den 1 januari 1921; samt

c) ökat ordinarie anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, nu 30,000 kronor, med 212,000 kronor till 242,000 kronor.

15:o) I punkt 16 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedad manskap, nu 365,000 kronor, med 30,000 kronor till 395,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl.

Maj:ts förslag, har förty ökat ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, nu 365,000 kronor, med 30,000 kronor till 395,000 kronor.

16:o) I punkt 17 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,120 kronor för utdelande av tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare under villkor: *att* understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter samt *att* understödet för en var bestämmes till sådant belopp, att det, jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till 400 kronor.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har bifallit ifrågavarande framställning.

17:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom i punkt 18 under elfte huvudtiteln gjorda förslag har riksdagen höjt det å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 45,000 kronor, med 1,200 kronor till 46,200 kronor.

18:o) Under punkt 19 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till pensionering av flottans gemenskap, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, i det till pensionering av flottans gemenskap uppförda ordinarie förslagsanslaget, förut 288,000 kronor, måtte beräknas en förhöjning av 21,000 kronor, och detta anslag i dess helhet sålunda beräknas till 309,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1920 under punkt 8 i tionde huvudtiteln föreslagit, att riksdagen måtte, i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till pensionering av flottans gemenskap, Eders Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, å *tilläggsstat* för år 1920 för provisorisk pensionsförbättring för daglönare vid marinen m. m. beräkna ett *förslagsanslag* å 11,500 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten proposition, nr 100, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden för den 23 januari 1920, föreslagit riksdagen att

dels till beredande av pensionsförbättring åt vid marinen anställda

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 11 A—11 B.

daglönare å tilläggsstat för år 1920 under tionde huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag av 11,500 kronor;

dels i riksstaten för år 1921 höja det under elfte huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, nu 288,000 kronor, med 21,000 kronor till 309,000 kronor;

dels ock förklara,

1) att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som pensioneras efter den 30 juni 1920, skall tills vidare utgå pension, som vid en tjänstetid av 25 år skall utgöra, för förman och sjukvaktare 600 kronor samt för annan daglönare 500 kronor jämte förhöjning av nämnda pensionsbelopp med 20 kronor för varje fullt tjänstår därutöver och under iakttagande tillika, att högsta pensionsbeloppet må uppgå till, för förman och sjukvaktare 900 kronor samt för annan daglönare 800 kronor; samt

2) att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som under tiden den 1 januari 1918—30 juni 1920 tillträtt pension enligt de i kungörelsen den 25 november 1910 angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare fastställda grunder, skall från och med den 1 juli 1920 tills vidare utgå tilläggspension till sådan storlek, att densamma jämte pensionen uppgår till det belopp, som skulle hava vederbörande i pension tillkommit, därest pensionen vid densammans beviljande bestämts enligt de under 1) här ovan angivna grunder.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, har 1919 års lagtima riksdag tillerkänt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid flottan förutom dyrtidstillägg jämväl tillfällig pensionsförbättring. En motsvarande förmån synes skäligen böra komma även f. d. daglönare vid marinen till del. Såväl de i statsrådsprotokollet omförmälda sakkunniga som samtliga i ärendet hörda myndigheter hava ock varit eniga om att fullt giltiga skäl föreligga för beredande åt daglönarna av en sådan pensionsförbättring.

Enligt ovan nämnda sakkunnigas förslag skulle pensionsbeloppet, vilket, liksom för närvarande är fallet, skulle bestämmas efter tjänstetidens längd, vid en tjänstetid av 25 år utgöra, för förman och sjukvaktare 650 (nu 400) kronor samt för annan daglönare 550 (nu 300) kronor. För varje fullt tjänstår därutöver intill 30 år skulle pensionen höjas med 20 kronor och för varje ytterligare år med 40 kronor, dock att högsta pensionsbeloppet skulle utgöra, för förman och sjukvaktare 950 (nu 625) kronor samt för annan daglönare 850 (nu 450) kronor.

I förevarande avseende har emellertid statskontoret, som avgivit

yttrande i ärendet, ansett försiktigheten bjuda att vid nu ifrågavarande tillfälliga pensionsreglering icke i någon mån överskrida vad som kunde antagas bli godkänt vid en eventuellt framdeles genomförd definitiv pensionsreglering och därför funnit sig böra ifrågasätta, huruvida icke de sakkunnigas förslag borde i avseende å pensionsbeloppen i någon mån modifieras; och har statskontoret i sådant syfte föreslagit, att pensionsbeloppet skulle vid en tjänstetid av 25 år för förman och sjukvaktare utgöra 600 kronor samt för annan daglönare 500 kronor. För varje fullt tjänstår därutöver skulle pensionsbeloppet höjas med 20 kronor, dock att högsta pensionsbeloppet skulle utgöra, för förman och sjukvaktare 900 kronor samt för annan daglönare 800 kronor. Departementschefen har efter prövning av de sålunda föreliggande båda alternativen ansett sig böra biträda det av statskontoret avgivna förslaget. Enligt riksdagens mening innebära de av statskontoret föreslagna beloppen en avsevärd och, särskilt i betraktande av anordningens provisoriska karaktär, väl avvägd höjning av de för närvarande utgående pensionerna. Såsom departementschefen framhållit, läser statskontorets förslag jämväl i det avseendet böra givas företräde framför de av de sakkunniga tillstyrkta bestämmelserna, att det närmare ansluter sig till det nuvarande pensionssystemet.

Riksdagen finner sig alltså böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Statskontoret har vidare fäst uppmärksamhet därpå, att i de sakkunnigas förslag saknas närmare föreskrifter rörande det pensionstillägg, som skulle utgå till redan pensionerad daglönare; och har statskontoret, som utgått från att de nya bestämmelserna skulle tillämpas å samtliga daglönare, som pensionerats efter 1918 års ingång, och träda i kraft från och med den 1 juli 1920, i sådant hänseende hemställt, att till förman, sjukvaktare eller annan daglönare, som under tiden den 1 januari 1918—30 juni 1920 tillträtt pension enligt de år 1910 fastställda grunder, skulle från och med den 1 juli 1920 utgå en tilläggs-pension till sådant belopp, att detsamma jämte pensionen uppginge till det belopp, som skulle hava vederbörande i pension tillkommit, därest pensionen vid densammas beviljande avpassats efter förutnämnda, av statskontoret förordade bestämmelser. Departementschefen har anslutit sig till statskontorets förslag i förevarande avseenden.

Riksdagen delar den av statskontoret och departementschefen uttalade meningen att här ifrågavarande pensionsförbättring icke bör avse andra marinens daglönare än dem, som pensionerats efter 1918 års ingång. Beträffande de daglönare, som kommit i åtnjutande av pension

före nyssnämnda tidpunkt, torde frågan om en pensionsförbättring för dessa böra upptagas till behandling först i samband med spørsmålet om en allmän pensionsreglering. Riksdagen har sålunda ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag även i denna del.

Beträffande de kostnader, som vid genomförandet av ifrågavarande pensionsförbättring skulle uppstå, har Eders Kungl. Maj:t, då förevarande ärende vid tiden för avlåtandet till innevarande års riksdag av statsverkspropositionen och propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1920 ännu icke förelåg i det skick, att proposition kunde framläggas, såsom ovan nämnts, hemställt, att riksdagen måtte tillvidare å tilläggsstat för år 1920 beräkna ett förslagsanslag av 11,500 kronor. Vidare har Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1920 års riksdag föreslagit riksdagen att tillvidare i det ordinarie förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, varifrån pensionerna till marinens daglönare utgå, beräkna en förhöjning av 19,000 kronor. Därjämte har i nämnda statsverksproposition föreslagits riksdagen att i oförmälda ordinarie anslag beräkna en ytterligare ökning av 2,000 kronor på grund av den utav 1919 års lagtima riksdag beslutade förhöjningen av pensionerna till avskedade båtsmän, vilka pensioner jämväl bestridas av oförmälda anslag. I enlighet härmed har Eders Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen, att det ordinarie förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, som i innevarande års riksstat uppförts med 288,000 kronor, må för år 1921 höjas med (19,000 + 2,000) 21,000 kronor till 309,000 kronor.

Beträffande de sålunda för ifrågavarande ändamål beräknade beloppen har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels till beredande av pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare å tilläggsstat för år 1920 under tionde huvudtiteln beviljat ett förslagsanslag av 11,500 kronor;

dels i riksstaten för år 1921 höjt det under elfte huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, nu 288,000 kronor, med 21,000 kronor till 309,000 kronor;

dels ock förklarar,

a) att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som pensioneras efter den 30 juni 1920, skall tills vidare utgå pension, som vid en tjänstetid av 25 år skall utgöra, för förman och sjukvaktare 600 kronor samt för annan daglönare 500 kronor jämte förhöjning av nämnda pensionsbelopp med 20 kronor för varje fullt tjänstår därutöver och under iakttagande tillika, att högsta pensionsbeloppet må

uppgå till, för förman och sjukvaktare 900 kronor samt för annan daglönare 800 kronor; samt

b) att till förman, sjukvaktare och annan daglönare, som under tiden den 1 januari 1918—30 juni 1920 tillträtt pension enligt de i kungörelsen den 25 november 1910 angående pensionering av de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare fastställda grunder, skall från och med den 1 juli 1920 tills vidare utgå tilläggspension till sådan storlek, att densamma jämte pensionen uppgår till det belopp, som skulle hava vederbörande i pension tillkommit, därest pensionen vid densammas beviljande bestämts enligt de under a) härövan angivna grunder.

19:o) I punkt 20 under elfte huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat under riksstatsens elfte huvudtitel för år 1921 anvisa ett förslagsanslag å 3,400 kronor att användas för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen (utom båtsmän) och skeppsgossar, vilka pensionerats enligt reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879, under villkor:

att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter,

att understöd till manskap, som erhållit pension på grund av uppnådd levnads- och tjänstålder, skall utgå med 200 kronor, samt

att understöd till manskap och skeppsgossar, som erhållit pension på grund av skada eller sjukdom, ådragen under tjänstutövning, må på därom gjord ansökning och efter i varje särskilt fall verkställd prövning av behovet och dess sammanhang med den ådragna skadan eller sjukdomen beviljas, med iakttagande att pensionen och understödet icke må tillsammans överstiga det belopp, som skolat utgå såsom livränta vid tillämpning av förordningen den 18 juni 1909 angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

20:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom i punkt 21 framställda förslag har riksdagen å extra stat för år 1921 under elfte huvudtiteln uppfört ett förslagsanslag av 14,955 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare vid marinen, vilka pensionerats enligt bestämmel-

ser, äldre än dem, som meddelats genom kungörelsen den 25 november 1910, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet bestämmes för den, som, utan att erhålla invalidunderhåll, i pension från flottans pensionskassa uppbär mindre än 200 kronor årligen, till det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen tillsammans skola uppgå till 300 kronor, för den, som i sådan pension eller i dylik pension jämte invalidunderhåll åtnjuter tillhoppa från och med 200 kronor till och med 307 kronor årligen, till 100 kronor samt för den, som i sådan pension bekommer 400 kronor eller 500 kronor årligen, till 50 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 22 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1921 under elfte huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag å 9,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt sådana f. d. befattningshavare vid lotsverket, som pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som med 1915 års ingång blivit tillämpliga å personalen vid lotsverket, under villkor: att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt att understödet bestämmes till 100 kronor, dock att understödet för den, som i pension jämte pensionsförhöjning uppbär mindre än 250 kronor årligen, skall utgå med det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen jämte pensionsförhöjningen tillsammans skola uppgå till 350 kronor, samt att understödet tillsammans med pensionen jämte pensionsförhöjningen icke i något fall må överstiga 550 kronor.

Riksdagen har ej funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och har förty bifallit Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning.

22:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom i punkt 23 under elfte huvudtiteln framställda förslag har riksdagen *dels* till beredande av pensionsförbättring åt viss personal vid marinen i enlighet med de i kungörelsen den 29 augusti 1919 angivna grunder å extra stat för år 1921 under elfte huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 105,000 kronor, *dels ock* förklarar, att Eders Kungl. Maj:t eller, efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande, underordnad myndighet må i enlighet med nyssnämnda grunder tilldela personal, som under år 1921 avgår från tjänsten, pensionsförbättring att utgå under pensionstagarens återstående livstid.

C. Allmänna indragningsstaten.

Ang. ecklesiastikdepartementet.

23:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition nr 296 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en var av skolläraren *Johan Emil Holmén* och skogvaktarförmannen *Anders Nikolaus Askerin*, båda vid åkerbrukskolonien Hall, må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension, uppgående för Holmén till 1,200 kronor och för Askerin till 1,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att skolläraren *Johan Emil Holmén* vid åkerbrukskolonien Hall må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 1,800 kronor.»

Även riksdagen finner, på grund av vad i ärendet anförts, billigt, att pensioner av statsmedel beredas Holmén och Askerin. Beträffande pensionernas belopp har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att pensionen för Holmén bestämmes till 1,200 kronor årligen, motsvarande två tredjedelar av hans kontanta årslön. I motionen har detta belopp ansetts för lågt och har därför hemställts, att pensionen måtte bestämmas till ett årligt belopp av 1,800 kronor. I detta avseende tillåter sig riksdagen erinra därom, att riksdagen i några likartade fall — senast vid innevarande års riksdag i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 118 — medgivit, att vid beräkningen av pensionsbeloppets storlek hela kontanta avlöningen jämte värdet av samtliga in natura utgående förmåner finge inräknas. Såsom av nu förevarande proposition framgår, har Holmén förutom den kontanta lönen åtnjutit husrum, vedbrand och planteringsland. Värdet av dessa naturaförmåner torde kunna uppskattas till omkring 400 kronor. Med denna beräkningsgrund skulle Holmén's avlöningsförmåner uppgå till 2,200 kronor och pensionsbeloppet i enlighet härmed utgöra 1,466 kronor. Då emellertid Holmén icke erlagt några pensionsavgifter, synes beloppet skäligen böra avrundas nedåt till 1,400 kronor. Riksdagen har sålunda funnit sig böra medgiva, att Holmén's pension bestämmes till 1,400 kronor årligen. I anslutning härtill har det föreslagna pensionsbeloppet för Askerin ansetts skäligen böra höjas med 200 kronor och alltså fastställas till 1,200 kronor årligen.

Åberopande vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen medgivit,

a) i anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition och den i ämnet väckta motionen, att skolläraren vid åkerbrukskolonien Hall, Johan Emil Holmén, må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen fyrahundra kronor; samt

b) i anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, att skogvaktarförmanen vid nämnda koloni Anders Nikolaus Askerin må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen tvåhundra kronor.

24:o) I en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition nr 320 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra föreståndarinnan för Blekinge läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn *Hulda Adolfina Åsberg* må från och med år 1920 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten ett årligt understöd av 1,000 kronor.

Med hänsyn till i statsrådsprotokollet anförda omständigheter har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 24 under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen, att det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten måtte sänkas med 34 kronor eller från 2,315,625 kronor till 2,315,591 kronor.

Riksdagen har beslutit, att det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten skall sänkas med 51 kronor eller från 2,315,625 kronor till 2,315,574 kronor.

26:o) Beträffande de ordinarie anslag, som icke blivit här ovan särskilt omförmälda, har någon förändring icke ifrågasatts; och har riksdagen beslutit, att samtliga de ordinarie anslag under denna huvudtitel, i avseende å vilka förändring icke blivit här ovan ifrågasatt, må i 1921 års riksstat upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 21 juni 1920.

Med undersätlig vördnad.

**Tabell över anslagen under riksstatens elfte huvudtitel.
Pensionsväsendet.**

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Civila pensionsväsendet.					
1	Pensionering av civila tjänstnehavare, <i>förslagsanslag</i>			1,900,000	
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten			35,000	
3	Statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
4	Statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>			25,000	
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>			15,000	
6	Statens bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>			30,000	
7	Pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, <i>förslagsanslag</i>			31,000	
Handelsflottans pensionsanstalt:					
8	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	101,000			
9	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>		31,000		
10	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		31,000		
11	Bestridande av förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,250	101,000	64,250
12	Bidrag till kungl. hovkapellet pensionsinrättning			3,000	
13	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.			157,276	
14	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>			68,000	
15	Tilläggs pensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, <i>förslagsanslag</i>				55,000

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 11 A—11 B.

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
16			5,000,000	
17			3,225,000	
18			35,000	
19				1,800
20			47,000	
21			15,000	
			10,702,276	121,050
B. Militära pensionsväsendet.				
Arméns pensionskassa:				
1	4,640			
2	28,080			
3	137,658			
4			6,787	
5		3,500,000		
6		14,000		
7		510,000		
8	106,000		276,378	4,030,787
9			137,640	
10			242,000	
11			648,000	
12			395,000	
13				1,120
Flottans pensionskassa:				
Ersättning för minskade inkomster:				
14	36,320			
15	16,650			
16	46,200	99,170		

	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor	Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
17 Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>	253,300			
18 Pensionering av flottans gemenskap, <i>förslagsanslag</i>	309,000			
19 Tillfalliga understöd åt f. d. stammanskap vid marinen m. fl., <i>förslagsanslag</i>		3,400		
20 Tillfalliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, <i>förslagsanslag</i>		14,955		
21 Tillfalliga understöd åt f. d. befattningshavare vid lotsverket, <i>förslagsanslag</i>		9,000	661,470	27,355
22 Pensionsförbättring för viss personal vid marinen, <i>förslagsanslag</i>				105,000
23 Invalidhusfonden			60,350	
24 Blesserade över- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>			2,400	
Säger för militära pensionsväsendet			2,423,238	4,164,262
C. Allmänna indragningsstaten.				
1 Diverse föremål, <i>förslagsanslag</i>			2,315,574	
Summa			15,441,088	4,285,312